

نقش دوستی با غیرهم‌جنس در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان

زهرا سادات سخنور^۱، سارا شفیعی^۲، سیده زینب رضوانی^۳

چکیده

دوستی یک از مهمترین عوامل اثرگذار بر شخصیت دوران نوجوانی است. دوستی‌های مناسب و نامناسب هرکدام اثر خاصی بر شخصیت افراد دارد. ازاین‌رو، انتخاب شخصیت برگزیده اخلاقی در دوستی اهمیت زیادی دارد. پژوهش حاضر باهدف نقش دوستی با جنس مخالف در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان باروش فراتحلیل انجام شده است. بدین‌منظور همه منابع از کتاب و مقاله از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۹ بررسی شد. نتایج نشان می‌دهد که دوستی با جنس مخالف در روند هویت‌یابی و شکل‌گیری شخصیت نوجوانان نقش دارد. دوستی با جنس مخالف پیامدهایی مثل افسردگی بعد از جدایی، احتمال اقدام به خودکشی، کاهش عزت‌نفس و کاهش اعتمادبه‌نفس را به‌دنبال دارد که این پیامدها در روند هویت‌یابی و تحکیم شخصیت نوجوانان اثر منفی می‌گذارد.

واژگان کلیدی: دوستی با جنس مخالف، هویت‌یابی، شکل‌گیری

شخصیت، نوجوانی.

۱. دانش‌پژوه کارشناسی روان‌شناسی، مجتمع آموزش عالی بنت‌الهدی، جامعه‌المصطفی‌العالمیه، قم، ایران.

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی، مربی گروه علمی روان‌شناسی، مدیر اداره امور پژوهش و نشریات، مجتمع آموزش عالی بنت‌الهدی، جامعه‌المصطفی‌العالمیه، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: s.shafiei2014@gmail.com

۳. مدیرگروه روان‌شناسی، مجتمع آموزش عالی بنت‌الهدی، جامعه‌المصطفی‌العالمیه، قم، ایران.

Email: Z.rezvani2022@gmail.com ORCID ID: oooooo301200752

۱. مقدمه

انسان در طول زندگی دچار تغییرات و تحولات گسترده‌ای در زمینه‌های مختلف می‌شود مانند تغییرات جسمی و روانی که در تغییرات جسمی می‌توان به دوران زندگی اشاره کرد. این دوران ابتدا با تجربه نوزادی آغاز و بعد از تجربه دوران کودکی به مرحله نوجوانی، جوانی، میانسالی، پیری و درنهایت مرگ می‌رسد. یکی از مهمترین دوران زندگی، نوجوانی است. نوجوانی یعنی، گذر از دوران کودکی به بزرگسالی همراه با جهش و تغییرات فیزیکی، عاطفی، جنسی و تغییر در نوع نگرش‌های ارزشی-اجتماعی برای نوجوانان. (شرفی، ۱۳۹۹) یکی دیگر از تغییرات، تغییرات روانی در زمینه شخصیت است که در نوجوان می‌توان به دمدمی بودن او، خلق منفی و تعارض والد-فرزندی اشاره کرد. عواملی مانند خانواده و دوستان در کاهش یا افزایش آن مؤثر هستند (لورابگ، ۱۳۹۸). در میان این عوامل، دوستی در دوران نوجوانی به اوج خود می‌رسد و اثرات بسیاری را به دنبال دارد. این اثرات با توجه به نیازهای نوجوانان به طور گسترده پدیدار می‌شود؛ زیرا انسان‌ها، شخصیتی اجتماعی دارند و در دوران نوجوانی به دلیل رسیدن به دوران بلوغ نیازمندی‌هایی از نظر اجتماعی، عاطفی، جنسی و... در آنها به وجود می‌آید که نوجوان سعی می‌کند این نیازها را با دوستان برطرف کند (شرفی، ۱۳۹۹). دوستی در دوران نوجوانی شامل دوستی با هم‌جنس و دوستی با غیرهم‌جنس است. دوستی با جنس مخالف در دوران نوجوانی در عصر حاضر بسیار فراوان شده و تأثیرات عمیقی در شخصیت نوجوانان می‌گذارد (ر.ک.، جوکار، ۱۳۹۸). در این مورد دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد.

برخی معتقدند گرایش و برقراری رابطه با جنس مخالف در بین نوجوانان طبیعی و ذاتی و یکی از ویژگی‌های دوره نوجوانی و جوانی است و نباید آن را یک مسئله اجتماعی دانست. گروه دیگر بر این باورند که گرایش صرف به جنس مخالف طبیعی است نه برقراری رابطه جنسی با جنس مخالف. این گروه بر این باورند که روابط جنسی از این دست امری غیرعادی و مسئله‌ای اجتماعی است. (عزتی‌وند، ۱۳۹۵) برخی نظریه‌پردازان در روان‌شناسی رشد معتقدند که شکل‌گیری روابط نزدیک و عاشقانه یک تکلیف رشد اجتماعی مهم برای نوجوانان است. با ورود

کودکان به نوجوانی زمان گذران با همسالان جنس مخالف افزایش می‌یابد. این تعامل دگرجنس‌گرایانه از اوایل تا اواخر نوجوانی به‌طور فزاینده و به‌صورت علایق عاشقانه درمی‌آید و روابط عاشقانه شکل می‌گیرد. بنابراین، نسبت نوجوانانی که دوست پسر یا دوست دختر دارند نیز در این زمان افزایش می‌یابد (عزتی‌وند، ۱۳۹۵). این روابط در گذشته به‌صورت محدودتری وجود داشته و با گذر زمان و تغییر و تحولات، آمار روابط دوستی‌های دختر و پسر افزایش یافته است.

براساس تحقیقات به‌دست آمده در اوایل دهه ۷۰ همراه با دگرگونی‌های ساختی مانند گسترش شهرنشینی، صنعتی شدن، افزایش میزان سواد، مشارکت زنان در اجتماع و گسترش کمی و کیفی وسایل ارتباط جمعی این پدیده به‌شکلی از بطن تعامل اجتماعی جوانان پدید آمد. این پدیده اجتماعی در اواخر دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ به‌دلیل ناکارآمدی سیاست‌گذاری فرهنگی و شکاف ده‌ساله بین بلوغ جنسی و بلوغ شغلی (بیکاری) در بین جوانان شدت یافت. پویایی این پدیده همچنان ادامه دارد به‌طوری‌که دامنه نفوذ این پدیده اجتماعی به رده‌های سنی پایین‌تر از جمله نوجوانان تسری یافته است (نوغانی و محمدی، ۱۳۹۴). نتایج چنین روابطی کاهش اعتماد اجتماعی، کاهش تمایل به ازدواج، افزایش میانگین سن ازدواج، افزایش تجرد، گسترش ازدواج سفید و روابط جنسی است (آزادارمکی و شریفی ساعی، ۱۳۹۰). همچنین می‌تواند باعث برخی مشکلات روانی مانند افسردگی بعد از به‌هم خوردن رابطه شود و حتی مشکلات تحصیلی را نیز می‌توان به آن اضافه کرد (نوغانی، بهمنی و فردین، ۱۳۹۴). براین اساس ضروری است که چنین پدیده‌ای بررسی و تأثیر آن بر شخصیت نوجوانان تحلیل شود تا بتوان از صدمات غیرقابل جبران آن جلوگیری کرد و احتمال بروز عوامل مختلف را کاهش داد.

درزمینه دوستی با جنس مخالف و اثر آن بر شخصیت نوجوان مقاله‌های متعددی نوشته شده است که به‌صورت منبع استخراج شده است. این مقاله‌ها در روش، ساختار، محتوا و تجزیه و تحلیل با مقاله حاضر تفاوت‌هایی دارند و باتوجه به جست‌وجوهای انجام شده در پایگاه‌های نورمگز، ایرانداک، علم‌نت و نشریات مختلف باروش کتابخانه‌ای، اطلاعات

جمع‌آوری شده است. پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش دوستی با غیرهم‌جنس در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان و جبران خلأ پژوهشی موجود در این زمینه با روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است.

۲. پیشینه پژوهش

در مورد دوستی با جنس مخالف و تحکیم شخصیت نوجوانان پژوهش‌های متعددی انجام شده است. در کتاب هیلگارد (۱۳۹۶) اریکسون معتقد بر رشد هویت در نوجوانی و بلوغ است و رشد هویت را با چهار وضعیت هویتی شرح می‌دهد. در کتاب روان‌شناسی اجتماعی از محمدرضا سالاری فر (۱۳۹۶) درباره دوستی‌های نزدیک آمده است: «دوستی‌های نزدیک در مقایسه با دوستی‌های موقتی متضمن صرف وقت بیشتر با یکدیگر و تعامل در زمینه‌های بسیار متنوع و صرف نظر کردن از روابط با دیگران و فراهم‌ساختن حمایت عاطفی متقابل است. دوستی موقتی بیشتر برای سرگرمی و تفریح است». پژوهش فرجیان (۱۳۹۸) در مورد واکاوی پدیدارشناسانه تعارضات جنسی نوجوانان است که پس از کاوش عمیق مصاحبه‌ها داده‌های فاصله براساس مدل تحلیل مضمون کینگ و هارو^۱ تفکیک شد. نتایج کمیته اصلی تعارض جنسی نوجوانان شامل ۹ زیرمجموعه: تمایلات جنسی، کنجکاو و تخیلات جنسی، فضای مجازی، فیلم پورن، عشق و رابطه جنسی، بالا رفتن سن ازدواج، اثرات دوستی با جنس مخالف است. یافته‌ها بر تأثیر رسانه‌ها و فضای مجازی در وجه اول و بعد از آن، دوستان و همسالان در افزایش تعارض جنسی و رفتارهای پرخطر جنسی تأکید دارد.

کهندانی، شیرازی و عسگری (۱۳۹۴) در پژوهش خود با نام نوجوانی و رابطه آن با بحران هویت نشان داده‌اند که دوره نوجوانی، بحرانی‌ترین دوره رشد هر انسان بوده و با تحولات فراوانی در زمینه‌های زیست‌شناختی و روان‌شناختی اجتماعی همراه است. در این دوره فرد به

بلوغ می‌رسد و به دنبال کشف هویت خود است. هریک از این تغییرات می‌تواند عاملی بحران‌زا برای نوجوانان محسوب شود. نوغانی و فردین محمدی (۱۳۹۴) در پژوهش‌های گرایش به ارتباط با جنس مخالف مطالعه درباره نوجوانان پسر مشاهد به این نتیجه رسیدند که نوجوانان مورد مطالعه به دلیل مشکلات عاطفی، شدت یافتن امیال جنسی و عضویت در گروه دوستان به رابطه با جنس مخالف روی آورده‌اند. رابطه با جنس مخالف برای افراد مورد مطالعه در این پژوهش در حوزه پروژه است که با آن، بخشی از هویت اجتماعی و نیاز جنسی خود را برطرف می‌کنند. این امر باعث می‌شود که در گروه دوستانشان پذیرش اجتماعی لازم را به دست آورند و قدرت و نفوذ اجتماعی بیشتری در بین هم‌سن و سال‌ها داشته باشند. پیامدهای این روابط شامل وابستگی، لذت عاطفی و جنسی، درگیری‌های آزردهنده فضای ذهنی، تنوع‌طلبی و مشکلات تحصیلی است.

احمدپور (۱۳۹۴) در پژوهش آسیب‌های اخلاقی رابطه پسر و دختر، رابطه پنهانی ناسالم بین دو جنس مخالف یکی از روابط آسیب‌زا و مخرب است که جامعه را تهدید می‌کند. از نظر اسلام زنان و مردان در جامعه می‌توانند با رعایت حدود شرعی با یکدیگر تعامل داشته باشند و با رعایت حریم یکدیگر، حیا و عفت خود را نیز حفظ کرده و از روابط پنهانی خودداری کنند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که افزایش بی‌اعتمادی و سوءظن، فروپاشی خانواده، احساس گناه، تأخیر در ازدواج، بی‌عفتی و آبروریزی، سلب کرامت و تسلط شیطان را به دنبال دارد. صمیمی، مظاهری و حیدری (۱۳۹۱) در پژوهش ارزیابی تحولی کیفیت روابط دوستی نوجوانان داده‌ها را با استفاده از تحلیل واریانس چندعاملی و تحلیل واریانس یک‌راهه تحلیل کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که برای پسران مهمترین ابعاد کیفیت رابطه با دوست همجنس، همنشینی و حمایت‌ورزی و با دوست غیرهمجنس، عاطفی و حمایت است. بهبود و کیفیت روابط با دوستان هم‌جنس تحت تأثیر سن و جنس قرار دارد، اما در مورد ارتباط با دوستان غیرهمجنس اثر سن معنادار نیست. علاوه بر آن نتایج نشان داد که کیفیت رابطه نوجوانان فاقد دوست غیرهمجنس با پدر بهتر از همتاهای با دوست غیرهمجنس بود.

جوکار (۱۳۸۹) در پژوهش راهکارهای جلوگیری از روابط ناسالم دختر و پسر در جامعه، نتیجه گسترش چنین روابطی را آسیب‌های جدی بر جسم، روح و روان نوجوانان و جوانان می‌داند که موفقیت آینده آنها را نیز تهدید می‌کند. این روابط، کیان خانواده را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد و جامعه را به سمت انحطاط و نابودی می‌کشاند. جوکار (۱۳۸۹) در پژوهش عوامل و آسیب‌های روابط ناسالم دختر و پسر معتقدند که امروزه ارتباط ناسالم دختران و پسران نوجوان و جوان از معضلات فراروی جامعه است. این موضوع بیشتر تبدیل به مسئله یا چالشی شده که از فرهنگ‌های پیچیده امروزی تأثیر می‌پذیرد و با توجه به هیجانات و غرایز نوجوانی و جوانی این قشر را به آسانی متأثر کرده به تدریج رابطه آزاد دختر و پسر را تبدیل به معروف می‌کند. برغم‌دی و میرزایی (۱۳۸۹) در پژوهش رابطه با جنس مخالف و عوامل مرتبط با آن، جنسیت را بالاترین همبستگی و نوع روابط می‌دانند. بعد از آن به ترتیب محل سکونت، سن، دینداری فرد، دینداری خانواده، گرایش به نوع حجاب، وضعیت تعهد، گرایش به برنامه‌های ماهواره، گرایش به رسانه‌ها، حوزه‌های علمی، نحوه استفاده از اینترنت، گرایش به نوع برنامه تلویزیونی و شرایط دوستان قرار دارد. بین گرایش به رسانه‌ها، شیوه استفاده از اینترنت، شرایط دوستان، گرایش به حجاب و گرایش به رابطه با جنس مخالف ارتباط معنی‌داری وجود دارد.

پژوهش هاشمی و رضوی (۱۳۸۷) با موضوع بررسی مقایسه سبک‌های هویت و عوامل مرتبط با آن در دانش‌آموزان نوجوان شاهد نشان می‌دهد که بین دانش‌آموزان دختر و پسر به جز در سبک سردرگم اجتنابی تفاوتی دیده نمی‌شود؛ بین سن، برخی از مؤلفه‌های عملکرد خانواده و سبک‌های هویتی رابطه معنادار است؛ بین سبک‌های هویتی و سبک‌های کناره‌آمدن یا مقابله، ارتباط معنادار است. بنابراین، شکل‌گیری هویت در نوجوانان شاهد تفاوتی با سایر نوجوانان ندارد. ازسوی دیگر نوجوانان با هویت موفق در خانواده‌هایی رشد می‌کنند که در آنها اعضای خانواده با یکدیگر روابط عاطفی خوبی دارند. در پژوهش گلزاری (۱۳۸۴) با موضوع آموزش و مشاوره نوجوانان در زمینه ارتباط با جنس مخالف آمده است که قرار عاشقانه با جنس

مخالف دربین نوجوانان روبه افزایش است و این درحالی است که به دلیل پذیرفته نشدن دوستی با جنس مخالف در ایران و در حکومت اسلامی نه تنها به نوجوانان آموزش‌های لازم و کافی در این زمینه داده نمی‌شود، بلکه پدران، مادران، مسئولان مدارس و مأموران انتظامی بدون داشتن درجه بندی مشخصی از نوع ارتباط افراد درگیر دوستی با جنس مخالف را مورد آزارهای گوناگون روانی و جسمی قرار می‌دهند و باعث میشوند که این دوستی‌ها به کشیده شدن به خلوت، تماس‌های پنهانی همراه با رنج و خشم و سنگری علیه بزرگترها منجر شود و در نتیجه نوجوانان و جوانان و بیش از همه دختران را گرفتار آسیب‌های روانی و اخلاقی سازد.

در جمع بندی نهایی نتایج تحقیقات می‌توان گفت که نوجوانان به دلیل تنش‌ها و مشکلاتی که بر اثر بلوغ، گروه دوستان، سبک‌های هویتی، گرایش‌های فرد در جامعه و به ویژه خانواده، دیندار بودن، محل سکونت، گرایش به رسانه یا ماهواره در تمایل آنان به دوستی با جنس مخالف برای ایجاد روابط عاشقانه یا سرگرمی و اهداف مختلف مؤثر است و باید به این نکته دقت کرد که آموزش‌هایی در این زمینه به نوجوانان و خانواده‌ها داد تا از آسیب‌های جدی‌تر میان نوجوانان جلوگیری کرد.

جدول ۱

مفاهیم اصلی مربوط به متغیر پژوهش در کتب مورد مطالعه

کتاب	نام نویسنده	سال نشر	نتایج
هیلاگارد		۱۳۹۶	رشد هویت در نوجوانی و بلوغ بود و رشد هویت را با چهار وضعیت هویتی شرح داد.
روان‌شناسی اجتماعی	محمد رضا سالاری فر	۱۳۹۶	دوستی‌های نزدیک در مقایسه با دوستی‌های موقتی متضمن صرف وقت بیشتر با یکدیگر و تعامل در زمینه‌های بسیار متنوع و صرف نظر کردن از روابط با دیگران و فراهم ساختن حمایت عاطفی متقابل است، دوستی موقتی بیشتر برای سرگرمی و تفریح است.

مفاهیم اصلی مربوط به متغیر پژوهش در مقالات مورد مطالعه

مقالات	نام نویسنده	سال نشر	نتایج
واکاوی پدیدارشناسانه تعارضات جنسی نوجوانان	فرجیان	۱۳۹۸	تعارض جنسی نوجوانان که شامل ۹ زیرمجموعه: تمایلات جنسی کنجکاوی و تخیلات جنسی، فضای مجازی، فیلم پورن، عشق و رابطه جنسی، بالا رفتن سن ازدواج، اثرات دوستی با جنس مخالف است. یافته‌ها بر تأثیر رسانه‌ها و فضای مجازی در وجه اول و بعد از آن دوستان و همسالان در افزایش تعارض جنسی و رفتارهای پرخطر جنسی تأکید دارد.
نوجوانی و رابطه آن با بحران هویت	کهندانی، شیرازی و عسگری	۱۳۹۴	نوجوانی بحرانی‌ترین دوره رشد هر انسان با تحولات فراوانی در زمینه‌های زیست‌شناختی، روان‌شناختی و اجتماعی همراه است. در این دوره فرد به بلوغ می‌رسد و در پی کشف هویت خود است. هر یک از این تغییرات می‌تواند یک عامل بحران‌زا برای نوجوانان محسوب شود.
گرایش به ارتباط با جنس مخالف مطالعه در باب نوجوانان پسر مشهد	نوغانی و فردین محمدی	۱۳۹۴	نوجوانان مورد مطالعه به دلیل مشکلات عاطفی، شدت یافتن امیال جنسی و عضویت در گروه دوستان به رابطه با جنس مخالف روی آورده‌اند و رابطه با جنس مخالف برای افراد تحت مطالعه در این پژوهش در حوزه پروژه است که با آن بخشی از هویت اجتماعی و نیاز جنسی خود را برطرف می‌کنند. این امر باعث می‌شود که در گروه دوستان پذیرش اجتماعی لازم را به دست آورند و

<p>از قدرت و نفوذ اجتماعی بیشتری در بین همسالان برخوردار شوند. پیامدهای آن را می‌توان وابستگی لذت عاطفی و جنسی، درگیری‌های آزاردهنده فضای ذهنی، تنوع طلبی و مشکلات تحصیلی دانست.</p>			
<p>روابط دوستی با جنس مخالف را یکی از روابط آسیب‌زا و مخرب می‌داند که جامعه را تهدید می‌کند. رابطه پنهانی ناسالم بین دو جنس مخالف است. از دیدگاه دین مقدس اسلام زنان و مردان در جامعه می‌توانند با رعایت حدود شرعی، تعامل داشته باشند. همچنین حریم یکدیگر، حیا و عفت خود را نیز حفظ کنند و از روابط پنهانی خودداری کنند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که افزایش بی‌اعتمادی و سوءظن، فروپاشی خانواده، احساس گناه، تأخیر در ازدواج، بی‌عفتی و آبروریزی، سلب کرامت و تسلط شیطان از مهمترین آسیب‌های روابط بین دختر و پسر است.</p>	۱۳۹۴	احمدپور	آسیب‌های اخلاقی رابطه پسر و دختر
<p>برای پسران مهمترین ابعاد کیفیت رابطه با دوست همجنس، همنشینی و حمایت‌ورزی و با دوست غیرهمجنس، عاطفی است. حمایت و بهبود کیفیت روابط با دوستان هم‌جنس تحت تأثیر سن و جنس قرار داشت اما در مورد ارتباط با دوستان غیر همجنس اثر سن معنادار نبوده علاوه بر آن نتایج نشان داد که کیفیت رابطه نوجوانان فاقد دوست غیر همجنس با پدر بهتر از همتاهای دارای دوست غیر همجنس بود.</p>	۱۳۹۱	صمیمی، مظاهری و حیدری	ارزیابی تحولی کیفیت روابط دوستی نوجوانان

<p>راهکارهای جلوگیری از روابط ناسالم دختر و پسر</p>	<p>جوکار</p>	<p>۱۳۸۹</p>	<p>گسترش چنین روابطی علاوه بر آسیب‌های جدی که بر جسم، روح و روان نوجوانان و جوانان وارد می‌کند بر موفقیت آینده‌اش تأثیر می‌گذارد، کیان خانواده را نیز در معرض خطر جدی قرار می‌دهد و جامعه را به سمت انحطاط و نابودی پیش می‌برد.</p>
<p>عوامل و آسیب‌های روابط ناسالم دختر و پسر</p>	<p>جوکار</p>	<p>۱۳۸۹</p>	<p>امروزه ارتباط ناسالم دختران و پسران نوجوان و جوان از معضلات فراروی جامعه کنونی است. این موضوع بیشتر تبدیل به مسئله یا چالشی شده که از فرهنگ‌های پیچیده امروزی تأثیر می‌پذیرد و باتوجه به هیجانانگیز و غرایزی که در نوجوانی و جوانی وجود دارد این قشر را به آسانی متأثر ساخته به تدریج رابطه آزاد دختر و پسر را تبدیل به معروف کند.</p>
<p>رابطه با جنس مخالف و عوامل مرتبط با آن</p>	<p>برغم‌دی و میرزایی</p>	<p>۱۳۸۹</p>	<p>جنسیت را بالاترین همبستگی و نوع روابط دانستند و بعد از آن به ترتیب محل سکونت، سن، دینداری فرد، دینداری خانواده، گرایش به نوع حجاب، وضعیت تعهد، گرایش به نوع برنامه‌های ماهواره، گرایش به رسانه‌ها، حوزه‌های علمی، شیوه استفاده از اینترنت، گرایش به نوع برنامه تلویزیونی و شرایط دوستان قرار دارد. بین گرایش به رسانه‌ها، شیوه استفاده از اینترنت، شرایط دوستان، گرایش به حجاب و گرایش به رابطه با جنس مخالف ارتباط معنی‌داری وجود دارد.</p>
<p>بررسی مقایسه سبک‌های هویت و عوامل مرتبط با آن</p>	<p>هاشمی و رضوی</p>	<p>۱۳۸۷</p>	<p>در دانش‌آموزان دختر و پسر به جز در سبک سردرگم-اجتنابی تفاوت دیده نمی‌شود؛ بین سن، برخی از مؤلفه‌های عملکرد خانواده و سبک‌های هویتی رابطه معناداری دیده می‌شود.</p>

<p>نوجوانان با هویت‌یابی موفق، در خانواده‌های دارای هویت و سبک‌های کنار آمدن یا مقابله مثبت و ارتباط معنادار زندگی می‌کنند. در نتیجه شکل‌گیری هویت در نوجوانان هابی رشد می‌کند که در آنها اعضای خانواده با یکدیگر روابط عاطفی خوبی دارند.</p>			
<p>رابطه عاشقانه با جنس مخالف در بین نوجوانان روبه افزایش است. این درحالی است که به دلیل پذیرفته نشدن دوستی با جنس مخالف در ایران، در حکومت اسلامی نه‌تنها به نوجوانان آموزش‌های لازم و کافی در این زمینه داده نمی‌شود بلکه پدران و مادران، مسئولان مدارس و ماموران انتظامی بدون داشتن درجه بندی مشخصی از نوع ارتباط افراد درگیر دوستی با جنس مخالف را مورد آزارهای گوناگون روانی و جسمی قرار می‌دهند و باعث می‌شود که این دوستی‌ها به کشیده شدن به خلوت، تماس‌های پنهانی همراه با رنج و خشم و سنگری علیه بزرگ‌ترها منجر شود و در نتیجه نوجوانان و جوانان و بیش از همه دختران را گرفتار آسیب‌های روانی و اخلاقی سازد.</p>	۱۳۸۴	گلزاری	آموزش و مشاوره نوجوانان در زمینه ارتباط با جنس مخالف

۳. روش اجرای پژوهش

پژوهش حاضر به روش فراتحلیل کیفی انجام شد و به ترکیب و جمع‌بندی نتایج و یافته‌های علمی مطالعات انجام شده در زمینه نقش دوستی با غیرهم‌جنس در شکل‌گیری شخصیت

نوجوانان پرداخت. پژوهش حاضر سعی دارد با استفاده از فراتحلیل کیفی، چالش‌های مختلف در روند شکل‌گیری شخصیت نوجوانان توسط ارتباط غیرسالم و غیرعرفی دوستی با جنس مخالف را بررسی کند و درصد کنترل و جلوگیری از پیامدهای ناگوار و اشتباه آن است.

۴. یافته‌های پژوهش

۴-۱. بررسی جنبه‌های محتوایی

در این بخش برای ارزیابی کیفیت پژوهش‌ها به سؤالات، اهداف، فرضیه‌ها، یافته‌ها و مباحث نظری آثار توجه می‌شود. فراتحلیل کیفی با جمع‌آوری داده‌ها، کنارهم گذاردن، شکستن و بررسی یافته‌ها، امکان کشف خصوصیات و اجزای اساسی یک پدیده و ارائه تفاسیر نظری جدید را فراهم می‌کند. (خنیفر و مسلمی، ۱۳۹۶، ص ۴۹۸)

اهداف پژوهش در حوزه روان‌شناسی و علوم اجتماعی به سه دسته کلی: اهداف اکتشافی، توصیفی و تبیینی تقسیم می‌شود. در پژوهش حاضر بررسی تحقیقات انجام شده در مورد نقش دوستی با غیرهم‌جنس در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان است که دو دسته اهداف توصیفی و تبیینی پیگیری شده‌اند. اهداف توصیفی شامل تشریح دقیق واقعیت‌ها، شواهد و ایجاد تصویری شفاف و درک عمیق از موضوع است. اهداف تبیینی، تبیین علت‌های رویدادهاست. در پژوهش حاضر اهداف توصیفی شامل عوامل و زمینه‌های دوستی با غیرهم‌جنس و همچنین اهداف تبیینی شامل تبیین این عوامل، راه‌های جلوگیری از آن و کاهش آسیب‌های وارده است.

جدول ۳

فرا ترکیب متغیرهای مورد مطالعه در منابع

نتایج پژوهش	مشخصات روش شناسی	هدف پژوهش	محقق عنوان/ سال
تعارض جنسی نوجوانان شامل ۹ زیرمجموعه:	پژوهش کیفی که با ۱۴ نفر از نوجوانان شیراز در	تبیین تعارضات جنسی نوجوانان	فرجیان، (۱۳۹۸)، واکاوی پدیدارشناسانه

<p>تمایلات جنسی کنجکاوی و تخیلات جنسی، فضای مجازی، فیلم پورن، عشق و رابطه جنسی، بالارفتن سن ازدواج، اثرات دوستی با جنس مخالف است. یافته‌ها بر تأثیر رسانه‌ها و فضای مجازی در وجه اول و بعد از آن دوستان و همسالان در افزایش تعارض جنسی و رفتارهای پرخطر جنسی تأکید دارد.</p>	<p>سه طبقه اجتماعی بالا، متوسط و پایین و نمونه‌گیری هدفمند و منطبق بر منطق اشباع نظری بوده است</p>		<p>تعارضات جنسی نوجوانان</p>
<p>نوجوانی بحرانی‌ترین دوره رشد هر انسان با تحولات فراوانی در زمینه‌های زیست-شناختی و روان‌شناختی اجتماعی همراه است. در این دوره فرد به بلوغ می‌رسد و در پی کشف هویت خود است. هر یک از این تغییرات می‌تواند یک عامل بحران‌زا برای نوجوانان محسوب شود.</p>		<p>بررسی دوره نوجوانی و رابطه آن با بحران هویت که ابتدا به تعریف دوره نوجوان و برخی ویژگی‌های آن پرداخته است.</p>	<p>کهندانی، شیرازی و عسگری، (۱۳۹۴)، نوجوانی و رابطه آن با بحران هویت</p>

<p>نوجوانان مورد مطالعه به دلیل مشکلات عاطفی، شدت یافتن امیال جنسی و عضویت در گروه دوستان به رابطه با جنس مخالف روی آورده‌اند و رابطه با جنس مخالف برای افراد تحت مطالعه در پژوهش حاضر در حوزه پروژه است که با آن بخشی از هویت اجتماعی و نیاز جنسی خود را برطرف می‌کنند. این امر باعث می‌شود که در گروه دوستان پذیرش اجتماعی لازم را به دست آورند و از قدرت و نفوذ اجتماعی بیشتری در بین همسالان برخوردار شوند. پیامدهای آن را می‌توان وابستگی لذت عاطفی و جنسی، درگیری‌های آزاردهنده فضای ذهنی، تنوع طلبی</p>	<p>رویکرد برساختی- تفسیری و از روش نظریه زمینه‌ای و تکنیک مصاحبه عمیق بهره گرفته شد.</p>	<p>پدیده مزبور را از منظر رویکرد درونی (امیک) بررسی می‌کند تا شناخت عمیق و دقیقی از این پدیده به دست آید تا با توجه به این شناخت راه‌حل‌های مناسبی برای کاهش پیامدهای این پدیده‌های اجتماعی ارائه شود.</p>	<p>نوغانی و فردین محمدی، (۱۳۹۴)، گرایش به ارتباط با جنس مخالف مطالعه در باب نوجوانان پسر مشهد</p>
--	--	--	---

و مشکلات تحصیلی دانست.			
<p>روابط دوستی با جنس مخالف را یکی از روابط آسیب‌زا و مخرب می‌داند که جامعه را تهدید می‌کند که رابطه پنهانی ناسالم بین دو جنس مخالف است. از دیدگاه دین مقدس اسلام زنان و مردان در جامعه می‌توانند با رعایت حدود شرعی تعامل داشته باشند و باید حریم یکدیگر، حیا و عفت خود را نیز حفظ کنند و از روابط پنهانی خودداری کنند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که افزایش بی‌اعتمادی و سوءظن، فروپاشی خانواده، احساس گناه، تأخیر در ازدواج، بی‌عفتی و آبروریزی، سلب کرامت و تسلط شیطان از مهمترین آسیب‌های</p>	<p>روش استفاده توصیفی - تحلیلی میباشد</p>	<p>بیان آسیب‌های اخلاقی روابط دختر و پسر و دلایل مخالف دین مقدس اسلام با این‌گونه دوستی‌هاست و راهکارهای پیش‌گیری و برون‌رفت از این معضل اجتماعی</p>	<p>احمدپور، (۱۳۹۴) آسیب‌های اخلاقی رابطه پسر و دختر</p>

<p>روابط بین دختر و پسر است.</p>			
<p>برای پسران مهمترین ابعاد کیفیت رابطه با دوست همجنس، همنشینی و حمایت ورزشی و با دوست غیرهمجنس، رابطه عاطفی و حمایت و بهبود کیفیت روابط است. روابط با دوستان هم جنس تحت تأثیر سن و جنس قرار داشت، اما در مورد ارتباط با دوستان غیر همجنس اثر سن معنادار نبود. علاوه بر آن نتایج نشان داد که کیفیت رابطه نوجوانان فاقد دوست غیر همجنس، با پدر بهتر از همتاهاى دارای دوست غیر همجنس بود.</p>	<p>براساس روش نمونه- برداری در دسترس، ۱۸۲ دانش آموز نوجوان دختر و پسر ۱۳، ۱۵، ۱۷ ساله ساکن شهر تهران که در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ مشغول به تحصیل بودند و کیفیت رابطه آنها با دوستان هم جنس با سیاهه شبکه روابط مورد سنجش واریانس چندعاملی و تحلیل واریانس یک راهه تحلیل شد.</p>	<p>بررسی تحولی ارتباط نوجوانان با دوستان هم جنس و غیرهم جنس</p>	<p>صمیمی، مظاهری و حیدری، (۱۳۹۱)، ارزیابی تحولی کیفیت روابط دوستی نوجوانان</p>

باتوجه به یافته‌های تحقیقات مطالعه شده در فراتحلیل حاضر، دوستی با جنس مخالف به طور غیرمستقیم و محسوس در شکل‌گیری شخصیت آنها مؤثر است؛ زیرا پیامد این روابط در اعتماد به نفس، افسردگی و مسائل مانند این دیده می‌شود. این مسائل به طور مستقیم در شخصیت نوجوانان مؤثر است. باید به این نکته دقت داشت که به دلیل غیرمستقیم بودن این

مسئله، مورد بی‌توجهی قرار نگیرد؛ زیرا تأثیر و پیامدهای آن آن قدر ناگوار است که در صورت غفلت، پشیمانی به بار می‌آورد.

۴-۲. علل و منشأ دوستی با جنس مخالف و رابطه آن با شخصیت

از نظر برخی از اندیشمندان علوم تربیتی و اجتماعی شکل‌گیری روابط نزدیک و عاشقانه رمانتیک یک تکلیف رشد اجتماعی مهم برای نوجوانان است که با ورود کودکان به نوجوانی زمان گذران با همسالان جنس مخالف افزایش می‌یابد. از اواسط تا اواخر نوجوانی این تعامل دیگر جنس‌گرایانه فزاینده به صورت علایم عاشقانه درمی‌آید و روابط عاشقانه شکل می‌گیرد. تعجب‌آور نیست که نوجوانانی که دوست پسر و دوست دختر دارند نیز در این زمان افزایش می‌یابد. (میرزایی و برغمندی، ۱۳۸۸) گاهی برقراری چنین روابطی ناشی از احساس حقارت در وجود نوجوانان است. اگر نوجوان احساس کرامت و ارزشمندی کند هرگز خود را اسیر چنین روابطی نمی‌کند و روابط و رفتارهای این‌چنینی ریشه در احساس حقارت دارد. عوامل دیگری مانند چشم‌چرانی، نگاه‌های هوس‌آلود، کمبود محبت در خانواده، سستی اعتقادات و عدم پایبندی به احکام الهی، خودنمایی و تحریک جنسی مخالف و توسعه وسایل ارتباط جمعی از عوامل مؤثر در این روابط است (جوکار، ۱۳۹۲).

۴-۲-۱. مفهوم‌شناسی رابطه

ارتباط یا رابطه، مجموعه رفتارهایی است که انسان‌ها در تماس با یکدیگر با توجه به نوع فرهنگ، آداب و رسوم و آموزه‌های ملی دارند. رابطه و برقراری ارتباط با دیگران به خودی خود محکوم به فساد و تباهی نیست و این هدف و مقصد نهایی طرفین است که صفت سالم یا ناسالم بودن را به آن می‌دهد. نباید رابطه بین دختر و پسر یا زن و مرد را به طور عام یک معضل و مشکل تصور کرد. آنچه مدنظر و جای اشکال است نفس ارتباط نیست، بلکه آفت‌های پیرامون ارتباط است. از جمله این آفت‌ها می‌توان به نگاه جنسیتی، جذابیت‌ها، پیوند عاطفی و عدم رعایت حقوق متقابل در روابط اشاره کرد. (احمدپور، ۱۳۹۴) رابطه دختر و پسر که به دلیل

نیازهای اجتماعی گریزناپذیر است در صورتی یک رابطه اجتماعی، سالم و رشدیافته خواهد بود که فارغ از احساسات و تمایلات عاشقانه و جنسی باشد و طرفین با محترم شمردن اصول و عقاید دینی، مذهبی و اخلاقی مورد قبول جامعه با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (احمدپور، ۱۳۷۲، ص ۱۱۳).

۴-۲-۲. انواع روابط

در انواع ارتباط می‌توان به ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران و ارتباط با جهان هستی اشاره کرد. زیرمجموعه ارتباط با دیگران، روابط و دوستی با همجنس و غیرهمجنس است. در تقسیم‌بندی دیگر می‌توان انواع روابط را به روابط سازنده و مخرب دسته‌بندی کرد. روابط سازنده، ارتباطی سالم است که برپایه تکریم شخصیت، عزت نفس و احترام متقابل افراد انسانی استوار است. روابطی که براین اساس پایه‌گذاری شود افراد را در برابر انحراف‌ها ایمن می‌کند. اگر کسی کرامت و عزت نفس داشته باشد هیچ‌گاه تن به روابط پنهانی نمی‌دهد. روابطی که براساس همدلی نباشد مخرب است. اساس روابط ناسالم، تحقیر شخصیت طرفین است که در روابط پنهانی دختر و پسر هر لحظه امکان به هم خوردن رابطه وجود دارد و باعث افول شخصیت طرفین می‌شود. از نظر شرعی نیز دوستی بین دختر و پسر جایز نیست؛ زیرا ترس افتادن به گناه درمیان است. (احمدپور، ۱۳۹۴)

۴-۳. انواع دوستی

۴-۳-۱. دوستی با همجنس

در نوجوانی و جوانی دوستی‌ها صمیمی‌تر از دوره کودکی است و خانم‌ها بیشتر از مردها دوستی‌های نزدیک را گزارش کرده‌اند. تعامل در یک دوستی صمیمی بیشتر اوقات برای هر دو نفر آثار مثبتی دارد. داشتن یک دوست خوب در محل کار رضایت شغلی بالاتری برای فرد به دنبال دارد. دوستان نزدیک به طور مداوم باهم تعامل دارند و به طور فزاینده‌ای به توصیف دقیق مشخصات و تفسیر افکار و احساسات یکدیگر می‌پردازند. برای مثال هنگامی که

رویدادهایی مانند فارغ التحصیلی توصیه‌های نزدیک را از هم می‌گسلد تهدیدی عاطفی برای نوجوانان محسوب می‌شود. (سالاری فر، ۱۳۹۶، ص ۲۳۴)

۴-۳-۲. دوستی با غیرهمجنس

مطالعات نشان می‌دهد که در اواسط تا اواخر نوجوانی، دوستی با غیرهمجنس امری شایع است و احتمال درگیری احساسی با افزایش سن بیشتر می‌شود. این یافته، هماهنگ با ادبیات تحولی است که تغییر در توجه از همسالان همجنس به غیرهمجنس را از اوایل تا اواخر نوجوانی نشان می‌دهد. (صمیمی و مظاهری، ۱۳۹۱) افراد غیرهمجنس برای نوجوان منبع متداولی از احساس‌ها و هیجان‌های قدرتمند هستند. شدت هیجان‌هایی که این افراد فراهم می‌کنند از همسان همجنس، والدین و یا وقایع مدرسه بیشتر است. هیجان‌ها می‌تواند مثبت یا منفی باشند. ارتباط با غیرهمجنس به همان اندازه که احساس‌ها و هیجان‌های مثبت را با خود همراه دارد منبع هیجان‌های منفی مانند تنیدگی شدید نیز است (صمیمی و مظاهری، ۱۳۹۱). امروزه در بین برخی از نوجوانان داشتن یک دوست محبوب و جذاب غیرهمجنس راهی برای کسب شأن و احترام اجتماعی از سوی دیگر همسالان است. با فرارسیدن دوران بلوغ، گزینه‌های طبیعی یکی پس از دیگری نمایان می‌شوند و با قدرت نیرومندی بروز می‌کنند. شهوت جنسی، تمایل به خودآرایی، قدرت خواهی و سلطه‌طلبی، علاقه به ثروت و نیرومندی، عواطف گوناگون و احساسات تند و آتشین، دوره نوجوانی را طوفان و مسیر اندیشه و رفتار را دگرگون می‌کند (جوکار، ۱۳۹۲).

۴-۴. هویت‌یابی و تحکیم شخصیت

دوره نوجوانی و بلوغ به سنین ۱۲ تا ۱۸ سالگی گفته می‌شود که یکی از بحرانی‌ترین دوره‌های زندگی و مرز بین کودکی و بزرگسالی است. نوجوانان نه کودک هستند و نه هنوز به درستی بالغ شده‌اند. یکی از مسائل مهم در این دوران بحران هویت است. براساس نظر اریکسون بحران هویت واژه‌ای است برای توصیف ناتوانی نوجوانان در قبول نقشی که جامعه انتظار دارد. اگر

برخی افراد به‌ویژه نوجوانان و جوانان می‌توانند هویت خود را شکل دهند در ارتباط با خویشتن و دیگران دچار مشکل می‌شوند که نتیجه آن ایجاد نقص و نارسایی در هویت فردی و اجتماعی است که باعث بحران هویت می‌شود. (غلامی، ۱۳۸۸) در جوامع ساده مانند جوامع روستایی و عشایری، هویت یابی نوجوانان مشکلات کمتری دارد؛ زیرا الگوهای موجود در این جوامع تنوع زیادی ندارد. در این جوامع چند شغل و شخصیت محدود به منزله الگوهای قالبی درمقابل نوجوانان وجود دارد که نوجوانان در برخورد با مشکلات می‌توانند با آنها همانندسازی کنند. از این رو، می‌توان گفت که دوره هویت‌یابی در جوامع ساده، کمتر و در جوامع پیچیده، طولانی‌تر است (حسینی، ۱۳۹۰، ص ۲۳۰).

۴-۴-۱. انواع بحران‌های هویت

در رابطه انسان و هویت ۴ امکان یا چهار حالت مختلف قابل تصور است که مارسیاه روان‌شناس، نوجوانی را این‌گونه بیان می‌کند:

محرومیت از هویت: در نوجوانان محروم از هویت، پذیرش بدون چون‌وچرای انتظارات افراد مهم و والدین در طی کردن یک فرایند توأم با تردید، تحول باورها و انتخاب‌های شغلی برتری دارد. نوجوان یا بزرگسالی که خود را به آن دلیل آزادی‌خواه می‌نامد که والدینش آزادی‌خواه هستند نمونه‌ای بارز از وضعیت محروم شدن از هویت است؛

تعویق هویت: برخی نوجوانان در جست‌وجوی هویت دچار چنین حالتی می‌شوند. اریکسون معتقد است نوجوانانی که در دانشگاه پذیرفته می‌شوند، ممکن است به این دلیل که در معرض یک دوره نوجوانی طولانی قرار می‌گیرند بحران هویت حاد را تجربه کنند؛

سرگردانی در کسب هویت: سرگردانی که در هویت با ناتوانی در دستیابی به یک معنا مفهوم پایدار و منسجم از خود همراه است، نوجوانان در این حالت تردید بسیار زیادی را به خود تجربه می‌کنند، اما به نظر نمی‌رسد که در این مورد انجام هر کاری که شرایط را تغییر دهد، واهمه داشته باشند؛

موفقیت در کسب هویت: کامل‌ترین شکل هویت آن است که نوجوان به‌گونه‌ای موفقیت‌آمیز بحران هویت را طی کند و قادر به پذیرش تعهد نسبت به یک شغل در مکتب انسانی و سیاسی شود. (غلامی، ۱۳۸۸)

۴-۲. نشانه‌های بحران هویت

احساس پوچی، احساس از خود بیگانگی، تنهایی و غربت، احساس هویت منفی، بی‌برنامگی در زندگی، غفلت از فرصت‌ها و تقلید کورکورانه از دیگران از نشانه‌های بحران هویت است. (شرفی، ۱۳۹۹) هر ارتباطی به دلیل احساس نیاز شدید انسان برای برقراری تمایل اجتماعی به‌وقوع می‌پیوندد. براساس نظریه اریکسون یکی از موفقیت‌های مهم نوجوانان احساس تعلق و پیوند با دیگران است. پیوندی که رابطه گرم و معنادار با دیگر افراد همجنس، غیرهمجنس، بستگان و دوستان را دربرمی‌گیرد و نوجوانان نیازمند حمایت اجتماعی هستند و در خلال روابط خود آنها را دنبال می‌کنند. منابع حمایت‌های اجتماعی نیز در ارتباط‌های اجتماعی رسمی و غیررسمی است، اما اعضای خانواده و دوستان منابع اصلی این حمایت هستند. پژوهشگران در مطالعات مربوط به روابط دوستی دوره نوجوانی به جنبه‌های مختلفی از کیفیت روابط دوستانه دست یافته‌اند. این کیفیت‌ها شامل همنشینی، راهنمایی و کمک مؤثر، خودافشاگری صمیمانه، حمایت‌ورزی، عاطفه و پیوند قابل اعتماد است (صمیمی و مظاهری، ۱۳۹۱).

۴-۵. آسیب‌های اجتماعی دوستی با جنس مخالف

روابط نامشروع دختر و پسر پیامدهای خطرناکی به دنبال دارد که اگر ادامه داشته باشد زندگی فردی و خانوادگی او را ویران و تخریب می‌کند. استاد مطهری درباره ارتباط نادرست دختر و پسر و آسیب‌های جدی آن بر بیکره نهاد خانواده می‌گوید: «ازدواج در قدیم، پس از دوران انتظار و آرزومندی انجام می‌گرفت. به همین دلیل زوجین یکدیگر را عامل نیک‌بختی و سعادت می‌دانستند، ولی امروزه معاشرت‌های آزاد و بی‌بندوبار پسران و دختران، ازدواج را به صورت یک وظیفه، تکلیف و محدودیت درآورده است. سیستم روابط آزاد موجب می‌شود که پسران

تاجایی که ممکن است ازدواج و تشکیل خانواده سر باز زنند و فقط وقتی نیروهای جوانی و نشاط آنها روبه ضعف و سستی رفت اقدام به ازدواج کنند. پیوند ازدواج‌های موجود سست است و به جای اینکه برپایه عشق خالص و محبت عمیق باشد و هریک از زن و مرد، همسر خود را عامل سعادت خود بدانند برعکس او را مانند رقیب و عامل سلب آزادی و محدودیت می‌بینند. (مطهری، ۱۳۸۳) مهمترین آسیب‌های اخلاقی روابط دختر و پسر، تسلط شیطان، سلب کرامت انسانی، افزایش بی‌اعتمادی و سوءظن، فروپاشی خانواده و طلاق، احساس گناه، تأخیر در ازدواج، بی‌عفتی و آبروریزی است (احمدپور، ۱۳۹۴).

۴-۶. آسیب‌های اخلاقی دوستی با جنس مخالف

از منظر سلامت روانی، شکست‌های عاطفی نوجوانان یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های افسردگی، قتل‌های ناگهانی و تلاش‌های فرجام و نافرجام برای خودکشی است. بنابراین، در دوره نوجوانی ارتباط با افراد غیرهمجنس پرخطر است و گاه می‌تواند اثر غیرقابل جبرانی به جا گذارد. (صمیمی و مظاهری، ۱۳۹۱) پژوهش‌های اخیر درباره این‌گونه آسیب‌ها می‌گویند که این قبیل روابط بر کارکرد نوجوانان اثر مهمی دارد. درگیری نوجوانان در روابط عاشقانه با سطوح بالاتر نشانه‌های افسردگی، ارتباط مؤثر دارد و به نظر می‌رسد که این‌گونه روابط، عامل پیش‌بینی مهمی در افزایش نشانه‌های افسردگی باشد. این پدیده با افزایش میزان افسردگی بعد از فروپاشی رابطه و احساس سرخوردگی و حتی خودکشی رابطه دارد و علاوه بر مشکلات روان‌شناختی باعث افت تحصیلی نیز می‌شود (میرزایی و برغمندی، ۱۳۸۸).

۵. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف نقش رابطه دوستی با جنس مخالف در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان انجام شد. باتوجه به مطالب جمع‌آوری شده این نتیجه حاصل شد که در دوستی با جنس مخالف عوامل و مسائل مختلفی مطرح می‌شود که در شکل‌گیری مسیر شخصیت اثرگذار است و ممکن است مسیر زندگی نوجوانان را تغییر دهد. نوجوانان با هدف کنجکاو‌های جنسی،

تفریح، سرگرمی و معاشرت، بدون ازدواج وارد این‌گونه روابط می‌شوند که درنهایت با دلبستگی روبه‌رو شده و بعد از اختلافات، جدایی و تمام شدن رابطه باعث آثار روانی مخرب مختلفی می‌شود، حتی ممکن است با برقراری روابط جنسی خارج از شرع و عرف در تخریب شخصیت آنها دخیل باشد. این روابط در روند تحکیم شخصیت و نگاه نوجوان به مسئله ازدواج و افزایش سن ازدواج و مسائلی مانند این نیز تأثیر دارد. از موارد دوستی با جنس مخالف می‌توان به افسردگی بعد از جدایی و حتی خودکشی اشاره کرد. نوجوانان برای هم‌رنگی با گروه دوستان و افزایش مقبولیت درمیان آنها که ریشه در اعتماد به نفس آنها دارد این روابط را برگزیده و آن را باعث افزایش اعتماد به نفس می‌دانند. با اتمام این روابط و از بین رفتن این اعتماد به نفس ساختگی، افسردگی و مشکلات روانی و جسمی در نوجوانان بروز پیدا می‌کند.

از موانع و مشکلات در این مسیر عدم وجود مقاله‌ها و کتاب‌های مناسب در این زمینه است؛ زیرا این مسئله، مسئله‌ای رایج در جوامع امروزی است. بنابراین، باید برای آگاهی بیشتر نوجوانان، تحقیقات و اطلاع‌رسانی‌های بیشتری در این زمینه انجام شود. پیشنهاد می‌شود مدارس و ارگان‌های مرتبط برای افزایش اعتماد به نفس و عزت نفس جوانان و نوجوانان تلاش کنند، برای شفاف‌سازی این مسائل بکوشند. باید در این زمینه آموزش‌هایی به نوجوانان داده شود تا از پیامدها و خطرات آن مطلع شوند. همین‌طور در افزایش سرگرمی‌ها، دین‌داری و گسترش دانش و اطلاعات آنها نیز تلاش شود.

فهرست منابع

۱. اتکینسون، ریتا ال.، اتکینسون، ریچارد سی.، و اسمیت، ادوارد ای (۱۳۹۶). زمینه روان‌شناسی هیلگارد. مترجم: براهنی، محمدنقی، و بیرشک، بهروز. تهران: رشد.
۲. احمدپور، علی (۱۳۹۴). آسیب‌های اخلاقی رابطه بین دختر و پسر. نشریه معرفت، ۲۰(۹)، ۱۱۷-۱۳۰.
۳. آزادار مکی، نقی، و شریفی ساعی، محمدحسین (۱۳۹۰). تبیین جامعه روابط جنسی آنومیک در ایران. نشریه خانواده‌پژوهی، ۲۸(۷)، ۴۳۵-۴۶۲.
۴. جوکار، محبوبه (۱۳۸۹). عوامل و آسیب‌های روابط ناسالم دختر و پسر. نشریه طهورا، شماره ۵، ۳۳-۶۴.
۵. جوکار، محبوبه (۱۳۸۹). راهکارهای جلوگیری از روابط ناسالم دختر و پسر. نشریه پژوهش‌نامه اسلامی زنان و خانواده، شماره ۶، ۱۲-۲۸.

۶. خنیفر، حسین، و مسلم، ناهید (۱۳۹۶). روش‌های پژوهش کیفی. تهران: نشر ثالث.
۷. سالاری، فریاد، محمد رضا (۱۳۹۶). روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی. تهران: سمت.
۸. شرفی، محمد رضا (۱۳۹۹). دنیای نوجوان. تهران: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت.
۹. صمیمی، عادل، مظاهری، علی، و حیدری، محمود (۱۳۹۱). ارزیابی تحولی کیفیت روابط دوستی نوجوانان. نشریه روان‌شناسی تحولی روان‌شناسان ایرانی، شماره ۳۳، ۴۷-۶۰.
۱۰. غلامی، ایرج (۱۳۸۸). بحران هویت و راه‌های پیش‌گیری از آن. نشریه پیوند، شماره ۴، ۱۸-۲۳.
۱۱. فرجیان، حدیث، و هنرپروران، نازنین (۱۳۹۸). واکاوی پدیدارشناسانه تعارضات جنسی نوجوانان. نشریه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، شماره ۳، ۴۹-۷۴.
۱۲. کهندانی، آمنه، شیرازی، فائزه، و عسگری، فاطمه (۱۳۹۴). نوجوانی و رابطه آن با بحران هویت. نشریه روان‌شناسی و فرهنگ زندگی، شماره ۱، ۳۲-۴۹.
۱۳. گلزاری، محمود (۱۳۸۴). آموزش و مشاوره نوجوانان ارتباط با جنس مخالف. نشریه روان‌شناسی و علوم تربیتی، شماره ۱، ۱۲۲-۱۰۵.
۱۴. لورابریگ (۱۳۹۸). روان‌شناسی رشد نوجوانی تا پایان عمر. مترجم: سید محمدی، یحیی. تهران: ارسباران.
۱۵. محمدی، محمد رضا (۱۳۷۹). جنبه‌های مهم شخصیت نوجوانان. نشریه معرفت، شماره ۳۸، ۱-۱۴.
۱۶. میرزایی، خلیلی، و برغمندی، هادی (۱۳۸۸). روابط با جنس مخالف و عوامل مرتبط با آن. نشریه رفاه اجتماعی، شماره ۳۴، ۱۵۸-۱۳۱.
۱۷. نوغانی دخت‌بهنی، محسن، و محمدی، فردین گرایش به ارتباط با جنس مخالف: مطالعه ای در باب نوجوانان پسر مشهد. نشریه مسائل اجتماعی ایران، شماره ۱، ۱۶۳-۱۸۴.
۱۸. هاشمی، نظام، رضوی، سیدعباس (۱۳۸۷). بررسی و مقایسه سبک‌های هویت و عوامل مرتبط با آن در دانش‌آموزان نوجوانان شاهد. نشریه روان‌شناسی تربیتی، شماره ۱۳، ۴۵-۶۹.